

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VII. Aliunde impugnatur distinctio ex naturâ rei in Attributis Divinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

S. Augustini esset verum, nempe, *Bonitas Dei non est eadem, qua sapientia*: nam à parte rei, & ante omnem intellectûs operationem, secundum hos Auctores, unum Attributum non est aliud; ut, *Intellectûs non est voluntas, Immensitas non est Bonitas, Misericordia non est Iustitia, & sic de cæteris.*

VI. *Distinctio ex naturâ rei est realis.*

Omne ens vel est reale, vel rationis, Ergo & omnis distinctio.

VII.

Formalitates ante intellectûs operationem distinctæ, sunt realitates.

VIII.

Non obstat distinctio reali, quod extrema separari nequeant.

IX.

Sententia Scoti non satis recedat à sententia Gilberti Pictavorum.

X.

Quorundam scilicet scilicet responsio.

Dices, hæc omnia sunt idem realiter, & solum distincta ex natura rei. Sed contrâ: ante omnem operationem intellectûs, seu rationis, unum ex his Attributis non est aliud; ergo à parte rei unum habet in se negationem alterius, quod secundum omnes, est distingui realiter. Deinde, sicut juxta Aristotelem 4. Metaph. tex. 4. & 5. *Omne ens vel est in se, & sic est reale; vel est in apprehensione, & sic est rationis*: ita omnis distinctio vel est in se, & à parte rei, & sic est realis; vel in apprehensione, seu per intellectum, & sic est rationis; nec est fundamentum ponendi distinctionem medium inter realem, & rationis, magis quam Ens medium inter reale & rationis.

Dices secundò: Ideo hanc distinctionem non esse realem, esto sit ante operationem intellectûs, quia non est inter res, sed inter formas, seu formalitates, sicque aptè vocatur *distinctio formalis*. Sed contrâ: hæc enim formæ sunt aliquid & aliquid ante operationem intellectûs; Ergo duæ entitates à parte rei, & nemine cogitante; ergo non duæ tantum formalitates, sed duæ realitates: formalitas enim respectum dicit ad operationem intellectûs, quæ hic nulla est, sed distinctio ista omnem actum intellectûs antecedit.

Respondent tandem, ideo hanc distinctionem, licet omnem operationem intellectûs antecedit, non esse realem, quia extrema distincta non possunt existere separata. Sed hoc nullo modo subsistit; sic enim nec Tres Personæ Divinæ distinguerentur inter se realiter, cum ab invicem separari nullâ ratione possint, quas tamen secundum fidem certum est realiter distingui. Idem est in partibus continui, quæ à se invicem existere separata non possunt. Quod etiam in punctis, seu unionibus in continuo repetitis contingit.

Addo, hanc sententiam non satis recedere à sententia Gilberti Porretani Pictavorum Episcopi, à Patribus Concilii Rhemenfis, inter quos fuit S. Bernardus, condemnata; hic enim aliud non dicebat, quam dari tres Relationes actu ante operationem intellectûs inter se & ab Essentia distinctas, quamvis nec à se invicem, nec ab Essentia separari possint: quæ re ipsa est doctrina sententiæ Scoti, & sola differentia est in modo loquendi; quod enim Gilbertus vocat *rem*, Scotus vocat *formam*, uterque tamen dicit hanc distinctionem esse ante omnem operationem intellectûs, & inter prædicata tam à se, quam ab Essentiâ inseparabilia: hoc autem & Gilbertus, & Patres illius Concilii existimabant esse distingui realiter: nec ideo ab iis condemnatus ibi fuit Gilbertus quod incongruè sit locutus, & distinctionem illam vocaverit realem, quæ realis non erat; sed quod occasionem incongruæ hujus locutionis præbuerit, asserendo scilicet, Relationes divinas à parte rei, & ante omnem actum intellectûs ab Essentiâ distingui, quo nomine tam acriter in eum Ser. 80. in Cantica invecus est S. Bernardus.

Dicunt asseruisse Gilbertum, inter Relationes in Deo & Essentiam intercedere distinctionem realem. Imò S. Thomas 1. p. q. 28. a. 2. Corp. affirmat, Gilbertum Relationes hæc posuisse assistentes, sive extrinsecus affixas. Responde-

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

tur, distinctionem aliam inter Relationes & Essentiam non posuisse Gilbertum, nisi eam quæ à parte rei, & ante omnem intellectûs operationem eis ab Essentia inseparabilibus conveniret, quam cum similiter ponat sententia Scoti, tam inter illas realem ipse distinctionem statuit, quam statuebat Gilbertus, & in eo solum hic erravit, quod hanc vocaverit distinctionem realem, cum vocare eam debuisset *formalem*; quod tamen est contra mentem Patrum illius Concilii, qui ideo Gilberti doctrinam reprobabant, quod ante omnem intellectûs operationem, & à parte rei, inter Relationes & Essentiam divinam, distinctionem & negationem identitatis statueret: sed hoc idem, ut dixi, facit Scotus; ergo &c.

Ad id de S. Thomâ, Respondeo, ideo dixisse ipsum, Gilbertum Relationes posuisse assistentes, quia eas posuit substantiales, non accidentia, quæ semper subjecto inhaerent. Propterea verò addidit, dixisse ipsum, eas esse extrinsecus affixas, quia posuit illas à parte rei ab Essentia distinctas, eique ex positione termini advenientes. Nec enim eo sensu Gilbertus eas dixit esse extrinsecas, quasi Deo extraneas, quæque abesse potuissent, posuit namque illas entia planè necessaria, & Deo essentialiter inexistencia.

Vereor itaque, ut hæc distinctio ex naturâ rei, seu formalis Attributorum, vel inter se, vel ab Essentia, diversa sit à distinctione, quam inter ea posuit Gilbertus. Quod tamen non eò dico, ut nullam acutissimi Scoti sententiæ censuram inustam velim, quam à doctissimis viris defendi video; sed ut occasionem iis præbeam, suam hac in parte sententiam ulterius declarandi, eamque ab opinione Gilberti, cui nonnulli maxime affinem esse existimant, magis distinguendi.

S. Augustino supra num. 5. citato, neganti Attributa divina à parte rei, & ante omnem actum intellectûs distingui, subscribunt alii Patres. Sic S. Bernardus *Multa*, inquit, *dicuntur esse in Deo, & quidem sanè catholicèque, sed multa unum. Alioqui, si diversa putamus, non quaternitatem habueris, sed centenitatem.* Et S. Anselmus, cum varia Attributa divina enumerasset, subiungit: *Idem est quodlibet unum illorum, quod omnia simul: quemadmodum itaque unum est quicquid essentialiter de summa substantiâ dicitur; ita ipsa uno modo, una consideratione, est quicquid est essentialiter.* En ut Sancti Patres nullam in Attributis divinis distinctionem à parte rei admittunt: de quo, plura scènt. sequente.

SECTIO SEPTIMA.

Aliunde impugnatur distinctio ex naturâ rei in Attributis divinis.

HINC etiam non leve desumitur argumentum contra distinctionem hanc *formalem*, seu ex naturâ rei, quod summæ Dei simplicitati non mediocriter deroget, utpote in quo à parte rei multiplicitatem Attributorum statuunt hi Auctores, divinamque naturam ex variis rationibus, actu ante omnem intellectûs operationem distinctis compactam & compositam esse pronunciant: quod sanè partim dignè de Deo Philosophari videtur, & par-

Quo nomine Gilberti sententiam reprobabant, Patres Concilii Rhemenfis.

XI.

Quorundam Gilberti Relationes divinas posuisse assistentes.

XII.

Conclusio circa differentiam inter Gilberti sententiam, & Scoti.

XIII.

S. Bernardus 1.5. de Consid. col. 7.

S. Anselmus in Monolog. cap. 15.

I.

Distinctio hæc ex natura rei derogat Simplicitati Divina.

TOMVS I. tes in eo, non metaphysicas tantum, (quas tamen nonnulli purissimæ Dei Simplicitati, ut lect. 5. vidimus, repugnare censent) sed etiam physicas, ante rationem scilicet, seu actum omnem intellectus distinctas ponere, ita ut una à parte rei non sit alia, sed habeat illius negationem.

II. Alium longè de Deo conceptum formant Patres, aliam ejus astruunt Simplicitem; talem nimirum, ut omnem Attributorum multiplicitem à parte rei excludat. Sic S. Augustinus II. de Civit. cap. 10. de Deo loquens: *Non est, inquit, aliud habens, aliud id quod habet.* Et S. Isidorus lib. 5. de summo bono, cap. 1. *Ideo, inquit, Deus dicitur simplex, quia non est aliud ipse, & aliud, quod in ipso est.* Pulcherrimè verò S. Bernardus libro quinto de Consideratione capite septimo. *Dicimus, inquit, magnum, bonum, justum, & innumerabilia; sed, nisi omnia unum in Deo, & cum Deo consideres, habebis multiplicem Deum. Mihi verò non deest quod cogitem velius ejusmodi Deo tuo: Quæris quid? mera simplicitas. Vero judicio natura simplex multiplici antefertur.* Et Sermon 80. in Cantica sic habet: *Sola summa & increata natura, quæ est Trinitas Deus, hanc sibi vendicat meram singularémque suæ essentia simplicitatem, ut non aliud & aliud inveniat in ea.*

III. En ut Sancti Patres à Deo excludant omnem compositionem plurium à parte rei, & independentem ab actu intellectus distinctorum, & quorum unum dici potest non esse aliud, quod tamen de Attributis Dei affirmant hujus sententiæ assertores; hæc enim apud eos propositio admittitur, *Sapientia in Deo non est Bonitas, & aliæ similes.* Imò ulterius sequitur, dari in Deo actum & potentiam; datur enim *Essentia*, quæ, ut ipsi fatentur, non est per se sapiens, sed per *Sapientiam*, à parte rei, seu ante opus intellectus ab illâ distinctam: cum ergo hoc modo actuatur per aliquid distinctum, verè erit re ipsa actus & potentia, seu aliquid à parte rei actuans & actuatum.

IV. Confirmatur: hinc enim ulterius sequitur, Deum non esse actum purum; verè enim & à parte rei *Essentia* divina perficitur ab Attributis, nemine cogitante ab illâ distinctis. Quod verò objici posset, dari in Deo tria realiter distincta, tres scilicet divinas Personas, quæ tamen nihil derogant Dei Simplicitati, ergo nec eidem derogabit distinctio *ex natura rei*, in Attributis: ad hoc, responsum est supra, sect. III. fine; ubi ostendi, tres Relationes divinas, licet inter se realiter distinguantur, non tamen distinguuntur realiter ab *Essentia*, atque ita, cum non faciant compositionem cum *Essentia*, nec eam facere inter se. Quod secus secundum hanc sententiam contingit in Attributis, quæ & inter se, & ab *Essentia*, à parte rei distinguuntur volunt hi Actores.

V. Rationes Philosophicæ, quibus hanc sententiam impugnavi, dum eandem distinctionem statuit in prædicatis creatis, *Ente, Vivente, Corpore* &c. videri poterunt citatâ Disp. vigesima-secundâ Log. Sectione secunda & Disputatione vigesima-octavâ; hic enim applicari eodem modo poterunt.

VI. Rationes Philosophicæ, quibus hanc sententiam impugnavi, dum eandem distinctionem statuit in prædicatis creatis, *Ente, Vivente, Corpore* &c. videri poterunt citatâ Disp. vigesima-secundâ Log. Sectione secunda & Disputatione vigesima-octavâ; hic enim applicari eodem modo poterunt.

SECTIO OCTAVA.

Solvuntur argumenta pro distinctione ex natura rei fieri solita.

I. ARGUMENTA quæ pro distinctione *ex natura rei* proponuntur, fundantur ut plurimum in propositionibus contradictoriis, quæ de Attributis divinis formantur: quare sicut eadem fere est forma argumentorum, ita & solutionum: imò uno soluto, solvuntur penè omnia.

Arguunt itaque primò: Attributis divinis, ante omnem intellectus operationem, competunt prædicata contradictoria; nam Pater æternus generat Filium per *Intellectum*, non per *Voluntatem*, aut *Immensitatem*; Spiritus Sanctum producit per *Voluntatem*, non per *Intellectum*. Item Deus per *Attributum Iustitiæ*, penas pro peccatis infligit, non per *Attributum Misericordiæ*; per *Misericordiam* miseretur, non per *Iustitiam*, & sic de cæteris. Cum ergo hæc Deo verè, & à parte rei conveniant, idque independentem à nostris conceptibus, arguant in eo necesse est distinctionem ab actibus similiter intellectus independentem, cum de eadem omnino re idem affirmari simul & negari non possit. Hanc autem, inquit, vocamus distinctionem *ex natura rei*.

Hoc præcipuum, & propè unicum est hujus sententiæ fundamentum: ad quod respondeo negando antecedens, Attributis scilicet Divinis ante omnem considerationem intellectus, competere contradictoria. Ad cujus probationem dico, sicut in simili dixi in Philosophia locis citatis, in his & similibus propositionibus negandum esse suppositum, in Deo scilicet à parte rei, & ante omne opus intellectus, dari *Intellectum, Voluntatem, Misericordiam, Iustitiam*, & similia prout his nominibus significantur: *Iustitia* enim *Misericordia*, &c. prout hoc nomine importantur, involvunt præcisionem intellectus, & denotant *Iustitiam solam*, aut *solam Misericordiam*, ab *Essentia* & reliquis Attributis distinctam. Unde merito negatur suppositum, cum in hoc & hujusmodi argumentis supponatur *Iustitia* exempli gratiâ: eo modo existere à parte rei, quo nec est, nec esse potest; & argumentans, à statu præcisionis procedit ad statum realem: qui modus argumentandi à Dialecticis semper habetur vitiosus.

Ut ergo argumentum habeat vim, iis terminis utendum, non qui rem prout subest conceptibus nostris, sed prout à parte rei existit, denotent, ut *Entitas* vel *Realitas Intellectus, Voluntatis, Iustitiæ, Misericordiæ*, &c. Si autem hoc modo proponatur argumentum, *Pater æternus generat Filium per entitatem, quæ est Intellectus, non per entitatem, quæ est Voluntas*: Deus punit per entitatem quæ est *Iustitia*, non per entitatem quæ est *Misericordia*, aut *Immensitas*, (quo modo proponi hæc debent ut sint contradictoria) statim apparet falsitas: falsum est enim, Patrem æternum non generare Filium per entitatem quæ est *Voluntas*, aut Patrem & Filium non spirare Spiritum Sanctum per entitatem quæ est *Intellectus*, aut *Immensitas*. Falsum item est, Deum non punire per entitatem quæ est *Misericordia*, & sic de cæteris.

Dices 2

Dei Simplicitem statuat Sancti Patres.

Dicitur S. Bernardi de Simplicitate Dei.

Distinctio ex natura rei arguit in Deo actum & potentiam.

Ex distinctione ex natura rei sequitur, Deum non esse actum purum.

I. Argumenta hæc fundantur in contradictionibus.

II. Obiit: Pater æternus generat Filium per Intellectum, non per Voluntatem; punit per Iustitiam, non per Misericordiam.

III. Ostenditur, Attributis Divinis non convenire contradictoria ante opus intellectus.

IV. Utendum terminis, qui realem entitatem denotent.

Deus punit per entitatem quæ est Misericordia.